

KUHAMAAN (2000-2003)



LOPPURAPORTTI



Pirkanmaan Maaseutukeskus ry:n Pirkanmaan kalatalouskeskus

SISÄLLYSLUETTELO

1. HANKKEEN YHTEYSTIEDOT	3
2. TAUSTAA	4
3. PROJEKTIN HENKILÖSTÖ JA HALLINNOINTI	5
4. RAHOITUS JA TOTEUTUSEDELLYTYKSET	6
5. TOIMENPITEET	7
5.1. Jäsenet	7
5.2. Koulutus ja kalastuksellisen ammattitaidon lisääminen	7
5.2.1. Henkilökohtainen neuvonta	7
5.2.2. Koulutustilaisuudet ja -tapahtumat.....	7
5.2.3. Opintomatkat	8
5.2.4. Oma koulutus	8
5.3. Palvelujen ja toimintaympäristön parantaminen	9
5.4. Markkinointi kotimaisille aktiivikalastajille ja matkailijoille	9
5.4.1. Yleinen tiedotus median kautta	9
5.4.2. Kalapassi 2002-2003	10
5.4.3. Kalamökki-esitteet 2001-2003	10
5.4.4. Muut julkaisut, näyttelytaulut	10
5.4.5. Internet	10
5.4.6. Messut ja tapahtumat	11
5.5. Tuotteistaminen ja markkinointi yritysasiakkaille	12
5.6. Markkinointi ulkomaalaisille matkailijoille	12
5.6.1. Tuotteet, esitteet, messut	12
5.6.2. Internet	13
5.6.3. Matkanjärjestäjien ja median vierailut	13
5.7. Ravustusmatkailu	14
5.8. Yhteistyö	14
6. TAVOITTEIDEN JA TULOSTEN SAAVUTTAMINEN	16
6.1. Tavoitteet	16
6.1. Tulokset	18
7. KEHITTÄMISEHDOTUKSIA	20
LIITTEET 20 kpl (erillinen kansio)	

1. HANKKEEN YHTEYSTIEDOT

Hankkeen nimi: Kuhamaa

Hankenumero: 1420

Dnro: 1556/3514-2000

Ohjelma: Alueellinen maaseutuohjelma

Toimintalinja: Maaseutuelinkeinojen monipuolistaminen

Toimenpide: Matkailu- ja käsityöläiselinkeinojen kannustaminen (s)

Alatoimenpide: Matkailun toimintaympäristön parantaminen ja kehittäminen

Toimiala: Kalastusmatkailu

Toimialue: Pirkanmaa

Hankkeen hyväksytty toteutusaika: 1.6.2000-30.11.2003

Hankkeen toteuttaja: Pirkanmaan maaseutukeskus ry:n Pirkanmaan kalatalouskeskus
Osoite: Näsilinnankatu 48 D, PL 97, 33101 TAMPERE

Hankkeen vetäjä: Ismo Kolari, Pirkanmaan kalatalouskeskus
Puh. 03-2503 329, 050-5929 259
Fax. 03-2503 500
Sähköposti: ismo.kolari@maaseutukeskus.fi
www.kalatalo.sci.fi

Hankkeen kirjanpitäjä: Kirsti Vellas, Pirkanmaan maaseutukeskus
Puh. 03-2503 301
Fax. 03-2503 500
Sähköposti: kirsti.vellas@maaseutukeskus.fi
www.pirmk.sci.fi

2. TAUSTAA

Luontomatkailua pidetään matkailun nopeimmin kasvavana osa-alueena. Laajojen ja puhtaiden sisävesien ansiosta Suomella on Euroopan ja maailmankin mittakaavassa loistavat edellytykset kalastusmatkailun kehittämiseen. Järvialueemme on kansainvälisesti ajatellen ns. ylivoimatekijä, jota tulisi pystyä hyödyntämään matkailussa selvästi nykyistä paremmin.

Pirkanmaan osuus koko maan vesipinta-alasta on merkittävä, 6,7 % eli noin 224 000 ha. Maakunnan laajat, kalaisat ja lajistoltaan monipuoliset vesistöt luovat erinomaiset edellytykset kalastusmatkailun ja siihen liittyvän yritystoiminnan lisäämiselle. Noin 20 ison järven lisäksi, jotka ovat kalastuksellisesti ja matkailullisesti tärkeimmässä asemassa, maakunnasta löytyy parikymmentä koskikalastuskohdetta ja noin 1500 pientä ja keskisuurta järveä kalastusmatkailusektorin toimintakentäksi. Pirkanmaan vedet tarjoavat ulkomaalaistenkin matkailijoiden arvostamaa luonnonrauhaa ja -kauneutta.

Saalislajeista tärkeimmät ovat kuha, hauki ja ahven. Maakunnan kuhavedet ovat maamme parhaimmista, mistä hankkeen nimikin on johdettu. Kuhan ohella Pirkanmaalla on erinomaisia kohteita kookkaan hauen ja ahvenen pyyntiin. Maakuntakala toutain on alueen erikoisuus. Suunnitelmallisilla hoitotoimilla ylläpidetyt lohikalakannat niin koskikohteissa kuin suurilla järvillä ja parasta aikaa meneillään oleva ravustusmahdollisuuksien huomattava lisääntyminen luovat perustan kalastusasiakkaiden houkuttelemiselle maakuntaan. Pirkanmaan kalastuslupajärjestelmä on hyvin kehittynyt.

Pirkanmaalla käy runsaasti erilaisia kokous-, kongressi- ja liike-elämän vieraita sekä muita matkailijoita. Alue on sijaintinsa puolesta ja hyvien liikenneyhteyksien ansiosta helposti saavutettavissa, etenkin pääkaupunkiseudun suunnasta, jossa kalavesiä on niukasti suhteessa asukas- ja kalastajamäärään, mutta myös muualta Suomesta. Kun tarjonta on kohdallaan, monenlaisille kalastuspalveluille löytyy runsaasti maksukykyistä ostajakuntaa sekä kohtuullisten etäisyyksien päästä että maakunnan sisältä.

Kalastusmatkailun kannalta merkittävä ryhmä on maakunnan omat aktiivikalastajat. Vain Uudellamaalla asuu enemmän kalastajia kuin Pirkanmaalla. Tarjoamalla houkuttelevia kohteita ja toimivia palveluita oman maakunnan kalastajille, jää huomattava osa heidän harrastukseensa käyttämistään varoista alueelle.

Viime vuosina taustat kalastusmatkailun edistämiseksi on saatu Pirkanmaalla yhä parempaan kuntoon. Aiemmat kehittämishankkeet ovat tuottaneet hyvää myönteistä tulosta ja maakunnan kalastuksellinen tunnettavuus ja ohjelma- ja palvelutarjonta ovat pikku hiljaa lisääntyneet. Kalastusasiakkaiden ja alan yrittäjien positiivinen palaute ja maakunnan näkyminen yhä enemmän alan tiedotusvälineissä kertoo oikean suunnan löytyneen. Hyvänä esimerkkinä tuloksellisista toimista ovat kalastusoppaiden saamat tunnustukset valtakunnallisissa matkailukalastustuotekilpailuissa ja ”vuoden kalastusopas” -valinnoissa.

Käytössä olleisiin hyvin rajallisiin resursseihin nähden kalastusmatkailun saralla saavutettuja tuloksia voidaankin pitää erinomaisina, myös valtakunnallisella tasolla tarkasteltuna. Näistä edistysaskelista huolimatta kalastusmatkailun kehittämisessä ollaan Pirkanmaalla vielä alkutaipaleella ja lisäponnistuksia on tehtävä, jotta alueemme kalastusmatkailuyritykset pystyvät parantamaan palvelujaan, tekemään niitä tunnetuiksi ja kilpailemaan kalastavista asiakkaista muiden maakuntien ja muiden kalastusmaiden kanssa.

3. PROJEKTIN HENKILÖSTÖ JA HALLINNOINTI

Projektipäällikkönä hanketta veti Pirkanmaan maaseutukeskus ry:n Pirkanmaan kalatalouskeskuksesta iktyonomi Ismo Kolari, joka toimi myös ohjausryhmän sihteerinä. Pirkanmaan maaseutukeskus huolehti hankkeen kirjanpidosta ja hallinnoinnista.

Projektille kutsuttiin ohjausryhmä, joka kokoontui 5 kertaa. Ryhmän kokonpano muodostui seuraavanlaiseksi:

Reima Aronen, kalastusopas, T:mi Retu-Retket

Eero Einola, maa- ja metsätalousyrittäjä, kalastaja, Maataloustuottajain Pirkanmaan Liitto

Tapio Hakaste kalastusbiologi, Hämeen TE-keskus, kalatalousyksikkö (ohjausryhmän puheenjohtaja)

Elina Kivi, toimitusjohtaja, Vihreä Sydän Matkailu Oy

Kaarina Rikala, suunnittelupäällikkö, Pirkanmaan TE-keskus, maaseutuosasto

Terttu Uotila, matkailuyrittäjä, Uotilan Lomamökit

Päivi Viherkoski (-2002), Pirjo Puukka (2003), matkailukoordinaattori, Pirkanmaan liitto

Kalevi Virtanen, isännöitsijä, Virtain kalastusalue

Pekka Vuorinen, toiminnanjohtaja, Pirkanmaan kalatalouskeskus

4. RAHOITUS JA TOTEUTUSEDELLYTYKSET

Alkuperäisessä 29.5.2000 päivätyssä hankehakemuksessa Kuhamaan kokonaisbudjetti oli 225 035,45 € (1 388 000 mk). TE-keskus myönsi hankkeelle avustusta alueellisen maaseutuohjelman varoista 3.5.2001 päivätyllä päätöksellä 133 675,76 € (794 800 mk) kokonaisbudjetin ollessa 179 557,43 € (1 067 000 mk) (liite 1). Päätöksen kokonaiskustannusarvio oli näin ollen 79,8 % alkuperäisen hankesuunnitelman kustannusarviosta. Avustuksen maksimiosuudeksi tuli TE-keskuksen päätöksillä 74,01 % kokonaiskustannuksista.

Koska päätös saatiin vasta noin vuoden kuluttua hakemuksen jättämisestä ja budjetti pieneni, jouduttiin projektin toteuttamisaikataulu ja toimenpiteet järjestämään uudelta pohjalta. Hankkeen toteuttaminen viivästyi ja varsinainen yhtäjaksoinen toiminta-aika lyheni noin vuodella. Hankkeen toimenpiteitä aloiteltiin kylläkin heti hankehakemuksen jättämisen jälkeen 1.6.2000 alkaen, mutta vuosina 2000 ja 2001 toimintaa oli varsin vähän. Kuhamaan varsinainen yhtäjaksoinen toiminta-aika supistui siis vajaaseen pariin vuoteen. Näin ollen oli selvää, että myös projektille asetetuista alkuperäisistä määrällisistä ja laadullisista tavoitteista jouduttaisiin jonkin verran tinkimään.

5. TOIMENPITEET

Projektin alkuperäinen toteutusaika oli 1.6.2000–31.5.2003. Toteutusaikaa jatkettiin myöhemmin 30.11.2003 saakka. Varsinaisesti yhtäjaksoinen toiminta käynnistyi 16. marraskuuta 2001 alkaen, jolloin projektipäällikkö alkoi työskennellä hankkeen parissa täyspäiväisenä ja jatkui siitä elokuulle 2003.

5.1. Jäsenet

Kuhamaahan liittyi vuosina 2000-2003 kaikkiaan 44 jäsentä, joista kalastusalueita oli 8, matkailuyrityksiä ja elinkeinonharjoittajia 32 sekä yhdistyksiä ja yhteisöjä 4 (liite 2). Kaksi yritystä jäi pois hankkeen loppuvaiheessa. Jäsenyrityksistä, jotka sijoittuvat eri puolelle Pirkanmaata, noin kymmenellä pääpainopiste matkailun suhteen on kalastusohjelmalveluissa ja parikymmentä toimii majoittajina. Osa tarjoaa myös ruokailupalveluja, kokoustiloja tai muita ohjelmalveluja. Keskimäärin yritykset ovat pieniä ja suurella osalla niistä kalastusmatkailun osuus kokonaisliikevaihdosta on melko pieni. Muutamilla yrityksillä kalastuksen ja siihen pohjautuvien palvelujen osuus on kuitenkin merkittävä. Etenkin yleisötapahtumien toteuttamisen ja hankkeen omarahoituksen kannalta Pirkanmaan suurimpien kalastusalueiden mukanaololla oli ratkaiseva merkitys.

5.2. Koulutus ja kalastuksellisen ammattitaidon lisääminen

5.2.1. Henkilökohtainen neuvonta

Kuhamaa antoi jäsenilleen ja sidosryhmilleen yritys- ja henkilökohtaista neuvontaa paikanpäällä yrityskäyntien ja markkinointitapahtumien aikana. Tiedotusta ja neuvontaa annettiin myös jäsenkirjeillä ja tiedottein sekä aina tilanteen mukaan puhelimitse ja sähköpostilla. Jäsenille annettiin vinkkejä ja ohjeita mm. kalastusmatkailupalvelujen kehittämisessä, toimintatapojen ja kaluston parantamisessa sekä markkinoinnissa, tuotteiden rakentamisessa ja myynnin hoidossa. Tarpeen mukaan selvitettiin kalastusmääräyksiä ja kalastuslupajärjestelmää sekä informoitiin kalastukseen ja pyyntitekniikkaan, kalalajeihin ja vesistöihin liittyvissä asioissa.

Projektin jäsenille lähetettiin 7 jäsenkirjettä. Osa jäsenkirjeistä postitettiin myös kuntien matkailuvastaaville ja hankkeen ohjausryhmälle. Lisäksi harjoitettiin yrityskohtaista kirjeenvaihtoa ja postitusta eri kohderyhmille aina tarpeen mukaan. Välitettiin tietoa Pirkanmaan matkailuprojektien, Kala-Suomen, Kalasta Hyvä Mieli Satakunnasta tai muiden projektien järjestämästä koulutuksesta ja toimenpiteistä.

5.2.2. Koulutustilaisuudet ja -tapahtumat

Järjestettiin eri puolella maakuntaa viisi kalastusopastapaamista, joissa maakunnan oppaat tutustuivat toisiinsa ja toistensa tarjoamiin palveluihin ja kalastuskohteisiin sekä eri lajien pyyntimenetelmiin. Tapaamisissa oli mukana myös paikallisia majoitusyrittäjiä, ulkopuolisia asiantuntijoita sekä sidosryhmien ja median edustajia.

Tampereella UKK-instituutissa järjestettiin 15. toukokuuta 2002 Kalastusmatkailupäivä ”Miten saadaan asiakas koukuun”. Tilaisuuteen osallistui Kuhamaan jäsenyrityksiä, kuntien

matkailuvastaavia ja muita tahoja yhteensä 31 henkilöä. Luennoitsijoina toimivat mm. johtaja Harri Talonen Tampereen yliopiston liiketaloudellisesta tutkimuskeskuksesta, matkailukoordinaattori Päivi Viherkoski Pirkanmaan liitosta ja myyntipäällikkö Minna Ermala Helsinki For You –matkailutoimistosta (liite 3).

Vammalassa hotelli Ellivuoressa järjestettiin kalastusmatkailupäivät 25.-26.3.2003 yhteistyössä Kalasta Hyvä Mieli Satakunnasta–hankkeen kanssa, joka kantoi tapahtumasta päävastuun. Paikalla oli noin 60 osanottajaa Satakunnasta ja Pirkanmaalta.

Tampereella Holiday Club Tampereen Kylpylässä järjestettiin 6.8.2003 KUHA 2003-seminaari, johon otti osaa 62 kuulijaa. Mukana Kuhamaan kalastusoppaita ja kalastusalueiden edustajia, virkistyskalastajia, sidosryhmien edustajia ja mediaväkeä. Seminaarin jälkeen ohjelmassa oli yhteisuisteluretki Näsijärvelle 10 veneen voimin. KUHA 2003-seminaarin aiheina olivat kuhan esiintyminen ja kantojen tila Suomessa ja Pirkanmaalla ja kuhankalastuksen eri tekniikat. Luennoitsijoina mm. tutkija Jyrki Lappalainen Helsingin Yliopistosta ja tutkija Jukka Ruuhijärvi Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitokselta (liite 4).

Projektipäällikkö piti luentoja Vilppulan kalastusopaskoulutuksessa ja esitelmöi mm. Kalatalouden Keskusliiton neuvonpäivillä, Tampereen kaupungin matkailutoimistossa ja kalastusalueiden ja kalastusseurojen kokouksissa. Aiheina mm. Kuhamaa-hanke, kalastuslupajärjestelmä ja Pirkanmaan kalakannat. Kala-Mökki-kartoituksesta koulutettiin maaseutukeskusten ja Lomarenkaan väkeä sekä annettiin tietoa Ikaalisten Kylpyläkaupungin yrittäjätilaisuudessa.

5.2.3. Opintomatkat

Ahvenanmaan Lumparlandiin järjestettiin opintomatka 22.-24.8.2002. Matkalle, jonka aikana tutustuttiin mm. paikallisiin kalastusohjelma- ja majoituspalveluihin sekä keskitetyn kalastusmatkojen myyntijärjestelmän toimivuuteen, osallistui 33 Kuhamaan jäsentä ja sidosryhmien edustajaa (liite 5).

Moskovan kalastus- ja metsästysmessuille 13.-17.2.2003 järjestettiin opintomatka messuesiintymisen yhteydessä (liite 6). Matkalle osallistui 6 henkilöä.

5.2.4. Oma koulutus

Projektipäällikkö otti osaa TE-keskuksen ja maaseutukeskuksen järjestämiin koulutustilaisuuksiin, Pirkanmaan liiton järjestämiin hankevetäjien tapaamisiin ja –koulutus/infotilaisuuksiin, RKTL:n kalantutkimuspäiville, Kalaviikolle, Kalastusaluepäiville, Iktyonomipäiville, Matkailuparlamenttiin ja MONO-hankkeen kalastusmatkailutilaisuuteen sekä eräisiin muihin tilaisuuksiin.

5.3. Palvelujen ja toimintaympäristön parantaminen

Projekti avusti Siuronkosken kalastusjärjestelyissä ja neuvoi Kihniön taimenkoskien kalastuksen käynnistämässä sekä avusti siitä tiedottamisessa.

Kuhamaa ohjasi ja neuvoi kalastusalueita, jäsenyrityksiään ja muita sidosryhmiä kannattavien kala- ja rapuistutusten hoidossa kalastusmatkailua tukien painopistealueena lohikala- ja täplärapuistutukset. Hanke pyrki myötävaikuttamaan kalastusmatkailuyrittäjäkohtaisten kalastuslupien saamiseen kalastusalueille ja yhtenäislupa-alueiden laajentamiseksi edelleen.

Kalamökkejä kartoitettiin kolme uutta kohdetta vuosina 2000-2001.

5.4. Markkinointi kotimaisille aktiivikalastajille ja matkailijoille

5.4.1. Yleinen tiedotus median kautta

Tiedotusvälineitä informoitiin ajankohtaisista asioista, kuten yleisötilaisuuksista, kalapaikkaoppaista ja ulkomaalaisten matkanjärjestäjien vierailuista. Aamulehteä avustettiin mm. kesä- ja talviteemanumeroiden kalastusosioiden laatimisessa. Sanomalehdet ja paikalliset radio- ja TV-asemat sekä YLE tekivät useita juttuja projektin toiminnasta ja kalastusmatkailuaiheista. Projektipääällikkö kirjoitti artikkeleita mm. Suomen Kalastuslehden ja Urheilukalastus-lehteen.

Media oli paikalla myös kalastusopastapaamisten ja koulutustapahtumien yhteydessä tehden useita juttuja eri teema-aiheista.

Kuhamaa järjesti ERÄ-lehden kalapaikkakierroksen Pirkanmaan kalastuskohteisiin ja kalastusmatkailuyrityksiin. Matkoilla oli oppaina kalastusoppaita, paikallisia aktiivikalastajia ja matkailuyrittäjiä. Juttuja valmistui noin 10 kappaletta ja ne ilmestyvät vuosien 2002-2004 ERÄN numeroissa.

Liitteenä leikkeitä sanoma- ja aikakauslehdistä.

YLE:n TV 2:en Erätulilla-ohjelmasarjaan kuvattiin heinäkuussa 2003 kaksi ohjelmaa, toinen kuhan kalastuksesta Ruovedellä ja toinen ravustuksesta Roineella, jonka yhteydessä lyhyt haastattelu ankeriaasta. Roineen kuvausten yhteydessä Uotilan Lomamökeillä Erätulilla-ryhmä kuvasi kaikki juonnot alkusyksyn kolmeen Remix-ohjelmaan. Lisäksi kolmas, toutainta käsittelevä katsojakysymys kuvattiin elokuussa 2003 Vammalan Rautavedellä. Ohjelmat esitettiin TV:ssä syksyllä 2003.

5.4.2. Kalapassi 2002-2003

Pirkanmaan kalapaikkaopas eli Kalapassi 2002-2003 (liite 7) valmistui 2-vuotisena painoksena tammikuussa 2002. Neliväriesitettä painatettiin 24 600 kpl. Julkaisulla markkinoitiin Pirkanmaan kalastusmahdollisuuksia ja -palveluita aktiivikalastajille ja matkailijoille. Kalapassi esittelee Pirkanmaan järvi- ja koskikalastuskohteet, kalaston ja hyvän valikoiman majoitus- ja kalastusohjelmapalveluja. Esite on ollut jakelussa tapahtumissa, matkailuyrityksissä, kalastusvälineliikkeissä ja kuntien infopisteissä. Vuonna 2003 Kalapassia jaettiin myös Linnantuulen matkailuneuvonnasta käsin Helsinki-Tampere-moottoritieellä liikkuvien matkailijoiden tarpeisiin.

Kalapaikkaopas on myös toiminut infopakettina maakunnan matkailuväelle ja auttanut heitä käytännön myynti- ja neuvontatyössä.

5.4.3. Kalamökki-esitteet 2001-2003

Kartoitetut Kalamökkikohteet esiintyivät Kalatalouden Keskusliiton toimittamissa valtakunnallisissa Kalamökit 2001, -2002 ja -2003 yleisöjulkaisuissa, joiden painosmäärät olivat 5 000-10 000 kpl. Pirkanmaalta kohteita oli mukana 6-8 kpl (liitteet 8-10).

5.4.4. Muut julkaisut, näyttelytaulut

Pirkanmaan kalastusta tehtiin tunnetuksi ¼-sivun ilmoituksella kesän 2003 LomaSuomen Pirkanmaa-osiossa (liite 11).

Laadittiin Pirkanmaan Koskikierrös-esite (liite 12), joka oli jakelussa Helsingin Erämessuilla.

Valmistettiin näyttelytauluja messuesiintymisiä varten ja avustettiin kalastusalueita messutaulujen ja esitteiden sisällön suunnittelussa ja teksti- ja valokuva-aineiston osalta.

Avustettiin matkailuyrityksiä ja -hankkeita esitteiden teksti- ja valokuva-aineiston suhteen. Muun muassa Tampere 2002-esitteen kalastusaineisto on pitkälti Kuhamaan toimittamaa (liite 13).

Toimitettiin valokuvamateriaalia kalastusmatkailuyritysten ja median käyttöön.

5.4.5. Internet

Pirkanmaan kalastusmatkailusivuja päivitettiin osoitteessa www.kalatalo.sci.fi (suora osoite kalastusmatkailuosioon www.kalatalo.sci.fi/matkailu.htm). Sivuilla esitellään maakunnan kalastuskohteet, kalastusohjelma- ja matkailupalvelut, kalasto ja lupajärjestelmä. Saalispäiväkirjaan lisättiin kuvagalleria.

Kuhamaan sivut ovat tulleet tunnetuksi ja suosituksi tiedonhakulähteeksi. Kalatalon kävijämäärä on kasvanut erityisen nopeasti keväästä 2002 alkaen. Keväällä 2000 avatuilla sivuilla rekisteröitiin ensimmäisen vuoden aikana vajaat 4000 käyntiä, toisena vuonna reilut 4000 käyntiä ja kolmantena vuonna jo noin 14 000 käyntiä. Kalatalon pääsivu oli ladattu 1.9.2003 mennessä 27 888 kertaa laskurin asentamisesta lähtien (toukokuu 2000). Kesäelokuussa 2003 vierailijoita oli yli 5200, mikä tekee keskimäärin noin 400 latausta viikossa.

Kuhamaa liittyi vuonna 2002 valtakunnalliseen Kalastajan Maailma-internetsivustoon/aluehakuportaaliin www.kalastajanmaailma.com, joka esittelee kalastuskohteita ja kalastusmatkailupalveluita koko maassa. Kuhamaalla ja sen jäsenyrityksillä on yhteensä 20 mediakorttia Kalastajan Maailmassa. Lisäksi haun jälkeen avautuvassa sivujen toisessa portaassa on ollut nähtävillä Kuhamaa-banneri, josta on suora linkki osoitteeseen www.kalatalo.sci.fi/matkailu.htm.

Kalastajan Maailma-sivuston avauduttua kesäkuussa 2002 Pirkanmaan kalastusmatkailusivujen kävijämäärä lisääntyi nopeasti. Eräillä Kuhamaa jäsenyrityksillä ei ole omia internet-sivuja, vaan Kalastajan Maailman mediakortti toimii ainoana varsinaisena sivustona, jossa yrittäjä esittelee palvelujaan ja jonka osoite on tarpeen mukaan liitetty mm. yrittäjän tuote-esitteisiin.

Kalamökki-esitteessä mukana olleista kohteista on ollut oma esittelysivu internetissä osoitteessa www.ahven.net.

5.4.6. Messut ja tapahtumat

Kuhamaa esitteli Pirkanmaan kalavesiä ja kalastusmatkailukohteita ja -palveluita seuraavissa tapahtumissa joko omalla tai yhteisosastolla:

Tampereen kalamarkkinat 20.-22.4.2001, 26.-28.4.2002 ja 25.-27.4.2003

Riihimäen Erämessut 8.-11.6.2000 ja 6.-9.6.2002

Tampereen Vene- ja moottoripyörämessut 7.-8.4.2001

Helsingin Matkamessut 17.-20.1.2002 ja 16.-19.1.2003

Tampereen Perhomessut 20.-21.4.2002

Farmari-maaseutunäyttely Hämeenlinnassa 1.-4.8.2002

Helsingin Erämessut 6.-8.6.2003

Kurun Loma-asuntomessut 23.-29.6.2003 (kalastusteemaviikko)

Osastoilla oli jakelussa Kalapassia, Kalamökki-esitettä, Kuhamaan jäsenyritysten ja kalastusalueiden esitteitä ja tuotepaketteja sekä muuta aiheeseen kuuluvaa materiaalia. Osastot oli sisustettu informaatiotauluilla Pirkanmaan kalastuspalveluista ja kalastuksesta sekä kalatrofein ja pyydyksin. Erämessuille 2002 hankittiin näyttävä Kuhamaa-Pirkanmaa lakana, jota käytettiin tämän jälkeen kaikissa ulkoilmatilaisuuksissa.

Osastoilla maakuntaa esittelivät projektipäällikön lisäksi kalastusalueiden ja -yritysten edustajat. Tapahtumissa vieraili yhteensä yli 0,5 miljoonaa kävijää.

5.5. Tuotteistaminen ja markkinointi yritysasiakkaille

Kalastusohjelmalveluja tuotteistettiin yritysten kanssa. Pyrkimyksenä oli saada aikaiseksi monipuolinen valikoima eri kalastusmuotoihin pohjautuvia houkuttelevia, kaikkina vuodenaikoina toteutettavissa olevia kalastustuotteita. Tuotteiden esittelyt, jotka kuvitettiin valokuvin, kerättiin yhteen ns. tuotekansioksi (liite 14), jota toimitettiin hotelleihin, yrityksiin ja matkailuneuvontoihin. Tuotteista laadittiin myös ns. sähköpostiversiot, jotka toimitettiin yrittäjien omaan käyttöön sekä muutamille asiakkaille. Ne ovat jatkossa lähetettävissä tai tulostettavissa asiakkaille aina tarpeen mukaan.

Kuhamaa oli mukana kalastusmatkailun yhteisosastolla Sihteeri&Assistentti-päivillä Helsingissä 26.-27.9.2002. Pirkanmaalta tapahtumassa oli mukana kalastusohjelmalvelujen tuottajia ja yrityksille sopivia tuotteita esiteltiin yhdessä Kala-Suomi- ja Kalasta Hyvä Mieli Satakunnasta -hankkeiden kanssa.

Suoma-tuotetorilla Tampereella 29.1.2003 hoidettiin yritysmarkkinointia Erä-Konttisen kanssa, jolloin jaossa oli mm. juuri valmistunut tuotekansio.

Järjestettiin yhdessä Vihreä Sydän Matkailun kanssa yritysjohtajille tutustumistilaisuudet Konttisen kalastuspuistoon ja Vilppulan kalastusmatkailupalveluihin toukokuussa 2003.

5.6. Markkinointi ulkomaalaisille matkailijoille

Ulkomaan markkinoinnissa tärkeimpinä yhteistyökumppaneina olivat Matkailun Edistämiskeskus (MEK), Fair Wind Travel -incoming-toimisto (FWT) ja Tampereen kaupungin matkailutoimisto. Myös Fishing Finland –projekti toimi hyvänä kontaktina ja tiedonvälittäjänä.

Hotelleihin ja matkailuneuvontoihin ja –yrityksille annettiin henkilökohtaisten tapaamisten yhteydessä informaatiota ulkomaalaisille sopivista kalastuspalveluista ja tarpeen mukaan monenlaista maakuntamme kalastukseen liittyvää tietoa puhelimitse ja sähköpostilla.

5.6.1. Tuotteet, esitteet, messut

FWT:n ja matkailuyritysten kanssa tehtiin muutaman päivän majoituksen ja kalastuksen sisältävät englanninkieliset tuotepaketit ulkomaan myyntiä varten. FWT markkinoi ja möi Pirkanmaan kalastuspalveluita asiakkailleen kv. workshopeissa, messuilla ja toimistoltaan käsin (FWT:n raportti liite 15).

Kalastustuotteista valmistettiin venäjänkieliset versiot (10 kpl) Tampereen kaupungin matkailutoimiston avustuksella. Ne liitettiin matkailutoimiston Venäjän tuotemanuaaleihin (yli 300 kpl vuonna 2003), joita matkailutoimisto ja jossain määrin myös hanke jakelivat matkanjärjestäjille workshopeissa ja messuilla sekä matkanjärjestäjien vieraillessa Pirkanmaalla. Vuodenvaihteessa 2002-2003 muokattiin talvituotteita ja oltiin käynnistelemässä niiden myyntiä Venäjältä saapuville jouluturisteille yhdessä Tampereen kaupungin matkailutoimiston ja Vihreä Sydän Matkailun kanssa.

Kalapassista valmistettiin 5 000 kappaleen englanninkielinen (liite 16) ja 6 000 kappaleen venäjänkielinen esite (liite 17). Suomenkieliseen Kalapassiin nähden kieliversioihin lisättiin

hieman yleis- ja kalastusinformaatiota sekä valokuvia. Esitettä toimitettiin matkailuyrityksiin ja neuvontoihin ja jaettiin messuilla. Kieliversiot olivat jakelussa maakunnan matkailuyrityksissä ja matkailutoimistoissa, MEKin Espan matkailuneuvonnassa Helsingissä sekä Linnatuudessa. Venäjänkielistä esitettä postitettiin valikoiduille venäläisille matkatoimistoille sekä toimitettiin MEKin Moskovan ja Pietarin toimistoille. Pirkanmaan kalastusmatkailuyritykset ja Fair Wind Travel käyttivät esitteitä markkinointi- ja myyntityönsä tukena.

Englanninkielistä Fishing Pass -esitettä toimitettiin MEKin Britannian toimistolle ja se oli jakelussa MEKin ja Fishing Finlandin avustuksella Game Fair –näyttelyssä Hampshirissa 26.-28.7.2002.

Osallistuttiin Moskovan kalastus- ja metsästysmessuille MEKin Suomi-osastolla 13.-17.2.2003 yhteistyössä Tampereen kaupungin matkailutoimiston kanssa, josta oli mukana venäjänkielentaitoinen matkailutiedottaja Jarmo Polvi. Messuilla kerrottiin Pirkanmaan kalastusmahdollisuuksista ja palveluista Suomesta kiinnostuneille asiakkaille, jaettiin Kalapassin ja Tampere-esitteen venäjänkielisiä painoksia ja matkanjärjestäjille tuotemanuaaleja. Messuvieraita kävi järjestäjien arvion mukaan noin 200 000.

Kuhamaalla oli ¼-sivun ilmoitus Look At Finland 2003 –esitteessä (liite 18), joka on merkittävin matkailumme kv. markkinointiesite yli 300 000 kappaleen painosmäärällä. Esite julkaistaan englanniksi, ruotsiksi, saksaksi ja venäjäksi ja sitä jaetaan mm. ulkomaisilla messuilla, lentokentillä ja MEKin Call Centerin kautta vastauksena sinne tullessiin Suomalaisiin kyselyihin.

5.6.2. Internet

Englanninkielisiä internet-sivuja täydennettiin ja päivitettiin osoitteessa www.kalatalo.sci.fi/english. 19.11.2002 ja 1.9.2003 välisenä aikana englanninkielisen nettisivuston avaussivulla oli vierailtu laskurin mukaan 719 kertaa.

Kalastajan Maailma-sivusto avautui englanninkielisenä keväällä 2003 osoitteessa www.fishinginfinland.com. Kuhamaan kohteiden ja yritysten mediakortit esiintyvät sivuilla englanniksi.

5.6.3. Matkanjärjestäjien ja median vierailut

Kuhamaa organisoii ja toteutti yhdessä matkailuyrittäjien kanssa MEKin Suomeen tuottamien ukrainalaisten lehtimiesten ja matkanjärjestäjien (10 kpl) Pirkanmaan kierroksen 16.-17.5.2002. Vierailukohteina olivat Vammalan, Kurun, Ruoveden ja Vilppulan kalastuspaikat ja -palvelut. Vierailulta saatiin palautteena runsaasti artikkeleita laadukkaissa muoti-, elämäntapa- ja kalastuslehdissä (lehtileikkeitä liitteenä) sekä myöhemmin kyselyjä ja tarjouspyyntöjä kalastuspaketeista.

Hankkeen vieraana Vilppulassa kävi kaksi venäläistä TV-ryhmää kesäkuussa 2002. Niistä toiselta saatiin Moskovan kalastusmessujen yhteydessä palautteena valmistumassa olleen videon raakaversio. Noin tunnin pituisella nauhalla esitellään kalastusta Suomessa ja Pirkanmaan osuus on videolla keskeisin. Toisen ryhmän mukana oli myös lehtimiehiä ja venäjän toiseksi suurimmassa kalastuslehdessä ilmestyi näyttävästi kuvitettu juttu Pirkanmaan

ja Keski-Suomen kalastuskohteista. Lehden etusivun täyttää kuva kalastusopas Juha Haposesta komean Vilppureitin kuhan kera (lehtileike liitteenä).

Toukokuussa 2003 hanke isännöi venäläistä lehtimies-/matkanjärjestäjryhmää, jonka Vilppulan vierailusta saatiin näyttävä artikkeli ainakin yhteen laadukkaaseen julkaisuun (lehtileike liitteenä).

Keväällä 2003 Kuhamaa esitteli maakunnan kalastuspalveluita MEKin Moskovan ja Pietarin toimistojen maakuntaan tuomille kahdelle venäläiselle matkanjärjestäjryhmälle sekä MEKin Viron toimiston ja Fair Wind Travelin tuomalle latvialais-liettulaiselle matkanjärjestäjryhmälle. Kaksi ryhmistä tutustui Vilppulan ja Kurun kohteisiin.

5.7. Ravustusmatkailu

Laajenevat ravustusmahdollisuudet pidettiin vahvasti esillä hankkeen tiedotuksessa ja esite- ja ilmoitusmateriaalissa. Yrityksiä innostettiin ja avustettiin ravustuspalvelujen esilletuomisessa ja kehittämisessä.

Järjestettiin YLEn Erätulilla-sarjan kuvaukset ja kaksi ERÄ-lehden toimittajamatkaa ravustuskohteisiin.

5.8. Yhteistyö

Kuhamaa-hanke toimi linkkinä ja tutustumisfoorumina jäseniensä välillä. Kalastusohjelmapalvelu- ja majoitusyrittäjät ja heidän tarjoamansa palvelut tulivat pikku hiljaa tutuiksi toinen toisilleen, minkä ansiosta saatiin aikaiseksi uusia verkostoja ja toimivia yhteistyökuvioita. Muun muassa kalastusoppaiden osalta hankkeen edetessä päästiin käytännön esimerkkeihin, jossa eri puolella maakuntaa toimivat oppaat järjestivät yhdessä ohjelmia isoille ryhmille. Merkittävänä edistysaskelena voidaan pitää myös sitä, että yritykset alkoivat markkinoida toinen toisiaan. Kun omat voimat eivät riittäneet tai kalenteri oli täynnä, asiakas osattiin ohjata toiselle yrittäjälle.

Hanke pyrki lähentämään matkailu- ja kalastusalaa ja toimimaan tiedonvälittäjänä ja linkkinä molempiin suuntiin. Yleinen tiedonkulun parantaminen, kalastuksen ja matkailun toimijoiden tutustuttaminen toisiinsa, palveluvalikoimasta ja uusista kohteista informointi ja käynnissä olevista toimenpiteistä ja hankkeista tiedottaminen ovat edesauttaneet kalastusmatkailun nousemista pikku hiljaa osaksi muuta matkailun tarjontavalikoimaa.

Valtakunnallisella tasolla pidettiin yhteyttä ja toteutettiin yhteisiä toimenpiteitä erityisesti Kala Suomi- ja Kalasta Hyvä Mieli Satakunnasta -projektien kanssa. Loppuvaiheessa kokemuksia vaihdettiin ja koulutustilaisuuksista tiedotettiin molemmin puolin myös Kireitä siimoja Hämeestä -hankkeen kanssa. Annettiin tarpeen mukaan neuvoja ja vaihdettiin tietoja myös muiden valtakunnallisten kalastusmatkailuhankkeiden ja alan toimijoiden kanssa.

Pirkanmaalla yhteistyö oli tiiveintä Pirkanmaan liiton matkailuhankkeen, Tampereen kaupungin matkailutoimiston, Vihreä Sydän Matkailun, Ikaalisten Kylpyläkaupunki Oy:n ja Vilppulan kunnan matkailuvastaavien kanssa. Kurun Loma-asuntomessuja avustettiin kalastusteemaviikon järjestelyissä sekä ohjelman että näyttelyrekvisiitan suhteen. Myös

muiden tahojen, kuten matkailuhankkeiden, kuntien, viranomaisten sekä kalastusalan yritysten ja järjestöjen kanssa tehtiin monenlaista yhteistyötä.

6. TAVOITTEIDEN JA TULOSTEN SAAVUTTAMINEN

6.1. Tavoitteet

Kuhamaalle asetettiin neljä päätavoitetta. Koska hankkeen resurssit ja projektin toiminta-aika jäivät vähäisemmiksi kuin hanketta suunniteltaessa kaavailtiin, alkuperäisessä hankehakemuksessa asetettuja tavoitteita ja tuloksia voidaan pitää ylimitoitettuina. Kokonaisuutena tavoitteiden toteutumiseen voidaan olla kuitenkin varsin tyytyväisiä.

Seuraavassa on arvioitu tarkemmin tavoitteiden täyttymistä.

Tavoite 1. Pirkanmaa profiloituu sekä aktiivikalastajien että satunnaisemmin kalastavien matkailijoiden keskuudessa kiinnostavana, helposti saavutettavana ja laadukkaana kalastusmatkailukohteena niin maakunnan sisällä, muualla Suomessa kuin vähitellen myös kansainvälisesti. Tietoisuus maakunnan kalastuksellisista vahvuuksista ja kalakannoista saadaan suomalaisten tietouteen.

Pirkanmaan kalastuksellinen vetovoima on lisääntynyt Kuhamaa-hankkeen aikana. Alueen kalastusmahdollisuudet ja kohteet ovat olleet hyvin esillä eri tiedotusvälineissä. ”Puskaradion” ohella kalastusalan aikakauslehdet, sanomalehdet, TV ja radio sekä internet ovat tärkeimpiä tiedonlähteitä, joita kalastajat hyödyntävät suunnitellessaan kalastusmatkojaan. Maakunnan kalastuspalvelut ovat saaneet näkyvyyttä kaikissa näissä medioissa hankkeen tiedotustoimien ansiosta. Pirkanmaa on profiloitumassa pikku hiljaa monipuolisena kalastuspaikkana ja esille ovat nousseet erityisesti alueen vahvuudet, kuten hyvät kuhankalastusjärvet, kehittyvät reittivesien ravustuskohteet ja maakuntakala toutaimen kalastusmahdollisuudet.

Maakunnan sisäisen ja valtakunnallisen houkuttelevuuden ohella hankkeen aikana päästiin alkutoimiin myös kansainvälisen tunnettavuuden lisäämiseksi. Ulkomaalaisista matkailijoista huomattava osa harrastaa kalastusta lomamatkansa aikana ja Pirkanmaalle saapuvien matkailijoiden ohjaaminen kalastuskohteisiin ja niistä saadut hyvät kokemukset poikivat varmasti lisää asiakkaita tulevaisuudessa. Hankkeen toteuttamat kansainvälisten matkanjärjestäjien, lehdistön ja TV-ryhmien vierailut sekä Moskovan messuesiintyminen ja yhteistyö MEKin ja incoming-toimistojen kanssa olivat varsin onnistuneita toimenpiteitä.

Tavoite 2. Alueelle syntyy lisää ammattitaitoisia, laadukkaita ja monipuolisia kalastusohjelmapalvelujen tuottajia, joiden tuotteita on helppo myydä ja tarjota sekä erikseen että majoituksen ja ruokailut sisältävinä yhdistelmäpaketteina yritysasiakkaille, ulkomaalaisille matkailijoille ja muille asiakasryhmille.

Kalastusoppaiden määrä on lisääntynyt merkittävästi Pirkanmaalla viime vuosina. Kuhamaan jäseniksi liittyi hankkeen kestäessä kuusi kalastusohjelmapalveluyritystä, joita ei vielä ollut mukana vuonna 2000 loppuneessa edellisessä, reilun vuoden kestäneessä kalastusmatkailun kehittämishankkeessa. Eri puolilta maakuntaa löytyykin tällä hetkellä laaja valikoima erilaisia kalastusohjelmia ja -kohteita eri vuodenaikoina tapahtuvaa kalastusta varten.

Ohjelmien ja niiden toteuttajien taso vaihtelee edelleenkin, mutta koulutuksen ja keskinäisen tiedonvaihdon sekä toimintaan tutustumisen kautta tietotaito lisääntyy koko ajan ja palvelujen yleinen laatu paranee. Kalastusohjelmia on saatu tuotteistettua selkeinä myytävänä esimerkkipaketteina, joita on helppo markkinoida ja myydä niin suuryritysten sihteereille kuin myös ulkomaalaisia maahan tuovien incoming-toimistojen asiakkaille. Selkeän

hinnoittelun merkitys on havaittu konkreettisenä, kun asioita on käyty läpi yksityiskohtaisesti myyntikanavien kanssa. Useimmilla kalastusohjelmien tuottajilla on nykyään käytössään sähköposti, joten kyselyihin ja tarjouspyyntöihin pystytään vastaamaan nopealla aikataululla. Myös internet-näkyvyys on lisääntynyt merkittävästi parin viime vuoden aikana.

Kalastusohjelmajärjestäjät ovat olleet aktiivisimpia Kuhamaa-hanketta hyödyntäneitä tahoja, jotka ovat selvästikin halunneet kehittää omaa yritystään ja sen tarjoamia palveluja ja samalla lisätä elinkeinotoimintansa volyymia ja kannattavuutta.

Tavoite 3. Pirkanmaan kaikkien reittivesien tuntumasta ja eräiden pienempien vesistöjen rannoilta löytyy sopivia majoituskohteita erilaisten kalastusmatkailijoiden tarpeisiin. Majoituskohteissa on järjestetty kalastajien tarvitsemat peruspalvelut kuntoon ja henkilökunnan kalastuksellinen tietämys on riittävä.

Hankkeen tavoitteena ei ollut varsinaisesti lisämajoituskapasiteetin rakentaminen vaan lähinnä houkutella olemassa olevia majoitusyrityksiä parantamaan palvelujaan siten, että myös kalastavien matkailijoiden tarpeet tulevat huomioitua. Majoitusyrittäjien osalta hankkeen hyödyntäminen ja osallistuminen sen toimenpiteisiin oli karkeasti ottaen kaksijakoista.

Ne majoittajat, jotka tosissaan näkevät kalastuksen tuomat mahdollisuudet lisätä matkailun myyntiä, ovat olleet innolla mukana monissa toimenpiteissä ja myös saaneet positiivisia tuloksia aikaiseksi. He ovat kehittäneet omia kalastuspalvelujaan ja olleet tarmolla niitä markkinoimassa. Tällaiset majoittajat ovat yleensä hakeneet yhteistyökumppanikseen paikallisen kalastusoppaan tai sitten yrittäjä itse pystyy tietyllä tasolla hoitamaan asiakkaansa kalavesille saakka.

Toinen ryhmä majoittajista on nähnyt kalastusasiakkaat jonkinlaisena potentiaalina, joka voi lisätä parhaassa tapauksessa liikevaihtoa. Nämä yrittäjät eivät ole olleet erityisen aktiivisia panostamaan asian eteen palveluja kehittääkseen, mutta he ovat olleet kuitenkin mukana esitteissä ja internet-sivuilla tarjoten kalastusmahdollisuutta yhtenä vaihtoehtona muun tarjontansa ohella.

On syytä otaksua, että yrittäjien omasta aktiivisuudesta riippumatta kaikkien hankkeessa mukana olleiden majoitusyrittäjien kalastuksellinen tietämys on Kuhamaan toiminta-aikana lisääntynyt ainakin jollain tapaa.

Maantieteellisesti tarkasteltuna kalastajille tarjottavia majoituskohteita löytyy parhaiten Pohjois-, Länsi-, ja Etelä-Pirkanmaalta. Näsijärven alueella ja Längelmäveden reitillä kalastusmatkailusta kiinnostuneita majoittajia on toistaiseksi vähemmän, joten tavoitetta vielä riittää tältä osin.

Tavoite 4. Matkailun myyjät ja markkinoijat alkavat myydä kalastusta samalla tavalla kuin muita Pirkanmaan matkailupalveluja ja –tuotteita. Matkailukentän kalastuksellinen tietämys nousee riittävälle tasolle. Alueelle saadaan mahdollisesti kalastusmatkojen myyntiin erikoistunut matkatoimisto.

Kalastusmatkailupalvelujen markkinoinnissa ja myynnissä päästiin hankkeen aikana pitkä askel eteenpäin. Kalastuskohteet ja –tuotteet saatiin mukaan matkailuesitteisiin ja eräisiin tuotemanuaaleihin ja kalastuksen potentiaali alkaa pikku hiljaa avautua matkailusektorin sisällä. Vaikka kalastus ei ole niitä kaikkein helpoimpia myytäviä osa-alueita ja vaatii paljon erityistietämystä, maakunnan matkailuväki on vähitellen pääsemässä aiheeseen sisälle

riittävän hyvin, jotta sitä osataan hyödyntää asiakkaiden suuntaan. Kuhamaan rooli matkailu- ja kalastussektorin välisenä linkkinä ja tiedonvälittäjänä on ollut yksi hankkeen keskeisimpiä ja ehkä parhaiten onnistuneita tehtäviä.

Varsinaista kalastukseen erikoistunutta matkatoimistoa ei Pirkanmaalla vielä ole, mutta Vihreä Sydän Matkailu Oy on aloitellut kalastustuotteiden myyntiä käynnistellessään muuta myyntitoimintaansa. Lisäksi Fair Wind Travel myy Pirkanmaan kalastusta ulkomaille, joten tältä osin hankkeen tavoitetta ollaan melko hyvin saavuttamassa.

6.2. Tulokset

Tulosten osalta arviointia hankaloittaa se, että projektin ohjelmaan ei sisältynyt nykytilaselvitystä ennen projektia eikä myöskään projektia lopetettaessa. Muistakaan lähteistä ei ole juuri saatavilla kalastusmatkailusektorilta ja sen kehityksestä luotettavia vuosittaisia tutkimusraportteja, joista tehtyjen toimenpiteiden onnistumista ja esimerkiksi kalastusmatkailijamäärien kehitystä voitaisiin tarkastella Pirkanmaan näkövinkkelistä hankkeen toteutusaihana.

Hankehakemuksessa Kuhamaa-hankkeesta oli arvioitu syntyvän tuloksia seuraavalla tavalla:

Hankkeen tuloksena Pirkanmaan kalastusmatkailijamäärä kasvaa 5 000 henkilöllä. Alueelle syntyy 5 vakituista ja 10 osa-aikaista uutta työpaikkaa. Saman verran nykyisiä työpaikkoja säilyy. Matkailusta ja siihen liittyvistä elinkeinoista suoraan tai välillisesti toimeentulonsa saavien yritysten, kuten liikennöitsijöiden, elintarvikkeiden valmistajien ja myyjien, majoitusliikkeiden, huoltoasemien, kalastusvälineiden valmistajien ja myyjien sekä muiden tarvikkeiden ja palvelujen tuottajien ja myyjien vuotuinen liikevaihto kasvaa 6 milj. mk.

Kalastusmatkailijamäärän muutoksista ei voida esittää tarkkoja lukuja, koska tilastot ovat puutteellisia. Sellainen yleinen kuva kuitenkin vallitsee, että asiakasmäärät ovat nousussa. Monet kalastusohjelmalvelutuottajat ja eräät majoittajat ovat ilmoittaneet, että tilauksia on alkanut tulla yhä paremmin. Monet asiakkaista ovat saaneet tiedon Pirkanmaan kalastusmahdollisuuksista nimenomaan Kuhamaa-hankkeen julkaiseman materiaalin ja muiden toimenpiteiden ansiosta. Hämeen TE-keskuksen Tampereen yliopiston liiketaloudellisella tutkimuskeskuksella teettämän selvityksen mukaan kalastusmatkailuyritykset kokevatkin tulevaisuuden melko valoisana, joten suunta kehittämistyössä näyttäisi olevan oikea.

Työpaikkakehitystä voidaan parhaiten tutkailla Kuhamaan jäsenistön osalta. Kun tilannetta verrataan edelliseen kalastusmatkailuhankkeeseen joka päättyi vuonna 2000, kuusi uutta kalastusohjelmalvelun tarjoajaa liittyi Kuhamaahan mukaan vuosina 2000-2003. Neljä näistä käynnisti kalastusmatkailutoimintansa hankkeen aikana. Tärkeimmille Kuhamaan ohjelmalvelujen ja majoituksen tuottajille (10 kpl) tehdyn kyselyn perusteella vakituisia uusia työpaikkoja on syntynyt kaksi hankkeen aikana. Uusien osa-aikaisten työpaikkojen määrä on lisääntynyt kymmenellä näissä Kuhamaan jäsenyrityksissä. Kuhamaan muun jäsenistön, jolla kalastusmatkailun osuus liikevaihdosta on pienempi, työpaikat voidaan laskea kuuluviksi lähinnä säilytettyihin.

Kuhamaa-hankkeen vaikutukset eivät rajoitu yksinomaan niihin yrityksiin, jotka olivat mukana hankkeessa varsinaisina jäseninä. Pirkanmaalla toimii muutamia yrittäjiä

kalastusmatkailusektorilla, jotka eivät suoraan osallistuneet hankkeen toimenpiteisiin, mutta jotka ovat voineet osittain hyötyä Kuhamaan aikaansaannoksista.

Lisääntyneet kalastusmatkailijamäärät työllistävät ihmisiä suoraan myös kalastusvälinekaupan ja -valmistuksen alalla, liikennesektorilla ja huoltoasemilla, kauppa-, ravintola- ja hotellialalla sekä eräiden muiden elinkeinoalojen piirissä. Pirkanmaalle saapuvat kalastusmatkailijat ostavat palveluita ja tavaraa näiden alojen yrittäjiltä kalastuslomansa aikana. Itse asiassa monissa tapauksissa Pirkanmaalle saapuva kalastusmatkailija hyödyttää taloudellisesti enemmän juuri näitä elinkeinoja kuin yksittäistä kalastusopasta tai mökkimajoittajaa. Tämän välittömän työllistävän vaikutuksen määrää on kuitenkin mahdotonta tarkasti arvioida, koska hyöty tulee lukemattomille eri alojen yrityksille niiden liikevaihdon jonkinasteisena kasvuna.

Kuhamaan tuloksena arvioitiin syntyvän 5 uutta vakituista ja 10 osa-aikaista työpaikkaa ja saman verran nykyisiä työpaikkoja arvioitiin säilyvän. Hankkeen synnyttämiä uusia työpaikkoja ei voida yksilöidysti osoittaa syntyneen aivan tavoitteiden mukaisesti. Alun perin tässä arviossa otettiin kuitenkin huomioon kokonaisuus eli varsinaisten kalastusmatkailuyritysten lisäksi myös kaikki kalastusasiakkaista hyötyvät elinkeinot, kuten edellä on kuvattu. Vaikka Kuhamaan jäsenistön ulkopuolista työllistämiskehitystä on vaikea arvioida sen tarkemmin, voitaneen todeta, että hankkeessa on päästy melko lähelle alkuperäistä tulostavoitetta. Tuloksia tarkasteltaessa on myös syytä huomioida, että hankkeen taloudelliset ja toiminnalliset resurssit supistuivat merkittävästi alkuperäisestä suunnitelmasta.

Kalastusmatkailulla on myös välillisiä vaikutuksia, joita ei otettu huomioon hankesuunnitelmassa eikä niihin puututa sen tarkemmin tässäkin tarkastelussa. On syytä kuitenkin todeta, että kalastusmatkailuasiakkaita hyödyntävien yritysten koon ja liikevaihdon kasvu vaikuttavat välillisesti lisäten työllisyyttä monilla muilla toimialoilla.

Useat matkailualan ammattilaiset ovat todenneet, että lopullinen hyöty kehittämistoimista tulee alalle usein vasta vuosien kuluttua. Niinpä tällä hetkellä tehty arviointi ei välttämättä tee täyttä oikeutta Kuhamaa-hankkeen aikaansaannoksille.

Saavutettuihin tuloksiin voidaan olla varsin tyytyväisiä senkin vuoksi, että Kuhamaa-hanke toteutettiin ajanjaksolla, jolloin taloussuhdanteet kääntyivät alamäkeen maailmanlaajuisesti, pörssikurssit romahtivat ja työpaikat vähenivät. Ajankohta ei siten ollut erityisen suosiollinen uusien matkailupalvelujen kehitystyötä ajatellen.

7. KEHITTÄMISEHDOTUKSIA

Pirkanmaalla ollaan löytämässä oikeat toimintalinjat ja puitteet, joita hyödyntäen kalastusmatkailussa saadaan aikaiseksi kasvua myös tulevaisuudessa. Samalla on käynyt ilmi, että tämän varsin nuoren elinkeinoalan kehittämistyössä ollaan vielä pitkälti alkutaipaleella. Hankkeesta saatujen kokemusten ja siinä mukana olleiden yritysten palautteen pohjalta voidaan nostaa esille muutamia kehittämissuhteita.

Markkinointi ja sen tehostaminen on asia, jonka kalastusmatkailuyritykset kokevat tärkeimpänä sektorina, jonka eteen tulisi jatkossa tehdä töitä. Potentiaalisten asiakasryhmien tavoittaminen, yhteismarkkinointi ja ohjelmatarjonnan laajentaminen ovat asioita, joihin kannattaa panostaa uusien asiakkaiden houkuttelemiseksi. Etenkin kalastuksen markkinointi yritysasiakkaille koetaan haasteelliseksi ja siinä on vielä paljon tehtävissä. Myös ulkomaalaisten asiakkaiden tavoittelussa on päästy vasta harjoitteluasteelle ja uusia strategioita on syytä miettiä huolella.

Kalastusohjelmiin kannattaa liittää myös muita kalastusmuotoja kuin pelkkää virvelöintiä tai vetouistelua. Eri vuodenaajat huomioon ottaen valikoimaa voidaan jonkin verran laajentaa nykyisestäään. Myös ns. perinnepyyntimuodot kiehtovat monia asiakkaita.

Kalastuspuolella kehitystä on tapahtunut ja veneitä ja kalastusvälineitä on saatavilla isoillekin ryhmille. Kaikissa tapauksissa kaluston laatu ja määrä ei vielä kuitenkaan riitä tyydyttämään asiakkaiden tarpeita, mihin seikkaan yrittäjien kannattaa kiinnittää huomiota.

Kalastusoppaiden ammattitaito on parantumaan päin lisääntyneen koulutuksen ja kanssakäymisen myötä. Oppaiden tulee tuntea omat kalavetensä ja eri kalastusmuodot niin, että saalisvarmuus on mahdollisimman hyvä eri tilanteissa. Kalastuksellisen tietämyksen ohella myös asiakaspalveluun on syytä kiinnittää edelleen huomiota.

Korkeatasoisesta mökkimajoituskapasiteetista on puutteita hyvien kalastuskohteiden äärellä ja sitä kaivattaisiin lisää. Toisaalta olemassa olevia majoitusyrittäjiä pitäisi saada innostuman entistä enemmän kalastusmatkailun suuntaan.

Kalastusmatkailuyritysten asiakasmääristä ja asiakkaista kannattaisi tehdä lisäselvityksiä.

Yhteistyön parantaminen niin kalastusmatkailuyritysten kesken kuin niiden ja muun matkailualan välillä on edelleen tärkeää. Yhteistyökumppaneista on edelleenkin puutetta paikka paikoin. Etenkin ulkomaalaisten matkailijoiden osalta myynti tulisi organisoida sujuvaksi ja palvelut helposti ostettaviksi. Kalastuspalveluista pitäisi pystyä tiedottamaan nykyistä paremmin Pirkanmaalle hotelleihin saapuneille matkailijoille ja toisaalta jo ennakkoon lähtömaissa matkanjärjestäjien kautta.

Yhteistyötä incoming-toimistojen kanssa tulee tehostaa. Kun ulkomaalainen matkanjärjestäjä saadaan tosissaan kiinnostumaan ja myymään maakunnan kohteita, tietää se yleensä varmoja asiakkaita vuodesta toiseen. Maakunnan sisäisen yhteistyön lisäksi myös valtakunnallista yhteistyötä kannattaa jatkaa etenkin ulkomaan markkinoinnissa.

Selvästi suurin ulkomainen kiinnostus maakuntamme kalastusta kohtaan näyttää tulevan itärajan takaa Venäjältä, josta saapuu lehdistö- ja TV-ryhmiä omatoimisesti tekemään juttuja kalastuskohteista. Myös Baltian maista löytyy potentiaalia. Näihin suuntiin kalastusmatkailun markkinointia kannattaa jatkossakin panostaa vahvasti.

Tampereella 13.11.2003

Ismo Kolari
Projektipäällikkö
Pirkanmaan kalatalouskeskus

Jouko Konsala
Johtaja
Pirkanmaan maaseutukeskus